

Museovirasto

Avustukset kuvataiteilijoiden näyttelypalkkioihin

Museoviraston kysely avustuksen saajille

15.6.2026

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Kyselyyn vastaajat.....	4
3. Näyttelypalkkioavustusten vaikutus avustuksen saajien toimintaan	5
3.1. Suljetut vastaukset.....	5
3.2. Avovastaukset.....	6
4. Näyttelypalkkioavustusten vaikutus taiteilijoiden toimintaan	8
4.1. Suljetut vastaukset.....	8
4.2. Avovastaukset.....	10
5. Sosiaalisen, ekologisen, taloudellisen ja kulttuurisen kestävyysen sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen avustuksella toteutettavissa näyttelyissä	12
5.1. Sosiaalinen kestävyys.....	12
5.2. Ekologinen kestävyys.....	13
5.3. Taloudellinen kestävyys	13
5.4. Kulttuurinen kestävyys.....	14
5.5. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus	15
6. Näyttelypalkkiomallin sekä avustusprosessin toimivuus ja kehittämistarpeet	16
6.1. Suljetut vastaukset.....	16
6.2. Avovastaukset.....	20
7. Yhteenveto	23

1. Johdanto

Tämä raportti kokoaa Museoviraston toukokuussa 2026 toteuttaman kuvataiteilijoiden näyttelypalkkioihin myönnettäviä avustuksia koskevan kyselyn keskeiset tulokset. Kyselyn tavoitteena oli arvioida avustuksen vaikutuksia avustuksen saajien toimintaan, taiteilijoiden asemaan sekä laajemmin näyttelytoiminnan kestävyys, laatuun ja saavutettavuuteen. Lisäksi tarkasteltiin avustusprosessin toimivuutta ja kehittämistarpeita.

Kesäkuuhun 2026 mennessä Museovirasto on jakanut näitä avustuksia vuodesta 2022 lähtien yhdeksällä hakukierroksella yhteensä **5 338 349 euroa**. Avustuksia on kohdennettu **1 520 näyttelyyn**, ja niiden turvin on maksettu noin **3 500 taiteilijapalkkiota**. Avustuksia voidaan myöntää ammatillisille museoille ja eräille muille taidenäyttelyiden järjestäjille. Niitä voidaan käyttää ammattikuvataiteilijoille maksettaviin yksityis- ja ryhmänäyttelyiden näyttelypalkkioihin. Näyttelypalkkiolla korvataan taiteilijalle osallistuminen näyttelyyn sekä muu näyttelyn yhteydessä tehtävä työ.

Avustuksen keskeisenä tavoitteena on edistää vastuullista ja kestävä toimintaa taiteen kentällä. Tämä kattaa sosiaalisen, ekologisen, taloudellisen ja kulttuurisen kestävyys näkökulmat. Osatavoitteina ovat kuvataiteilijoiden taiteellisen työskentelyn tukeminen ja kuvataiteen kehityksen edistäminen, laadukkaan kuvataiteen valtakunnallisen saatavuuden vahvistaminen sekä YK:n Agenda 2030:n ja Museopoliittisen ohjelman 2030 tavoitteiden edistäminen.

Kysely toteutettiin toukokuussa 2026, ja se lähetettiin näyttelypalkkioavustuksia vuosina 2022–2025 saaneille toimijoille. Tavoitteena oli saada ensi käden tietoa suoraan avustuksen saajilta näyttelypalkkiomallin vaikuttavuudesta ja toimivuudesta käytännössä. Kyselyn toteuttamisesta ja tulosten analysoinnista vastasi Museoviraston näyttelypalkkioavustuksista vastaava erikoisasiantuntija Anna Stockley.

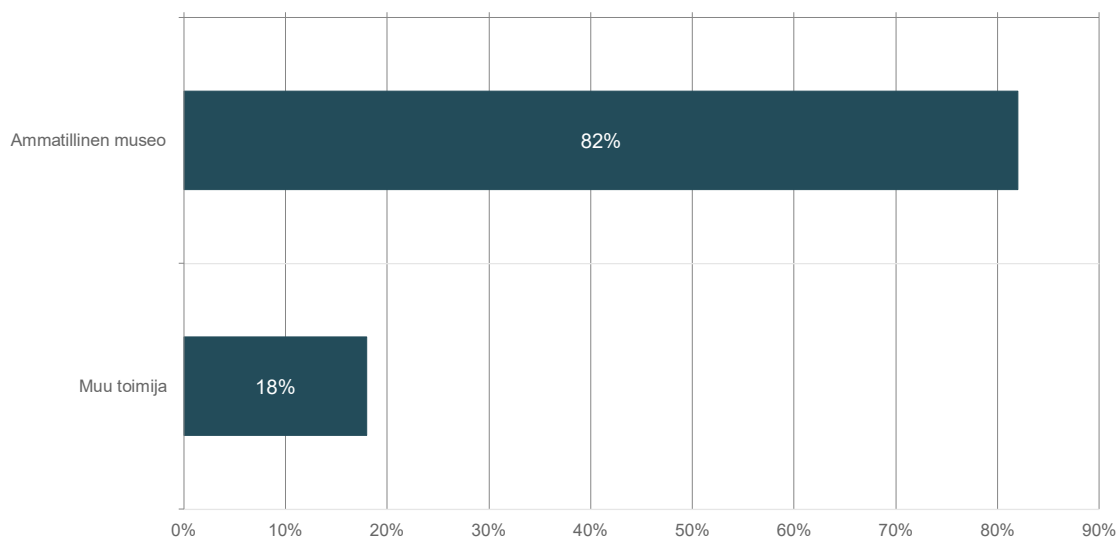
Aineisto antaa monipuolisen kuvan näyttelypalkkioavustuksen merkityksestä sekä käytännön toteutuksessa että kulttuuripoliittisena välineenä. Vastauksissa korostuvat erityisesti avustuksen vaikutukset taiteilijoiden toimeentuloon, organisaatioiden toimintaedellytyksiin ja näyttelytoiminnan sisältöihin, mutta esiin nousee myös kehittämiskohteita.

2. Kyselyyn vastaajat

Kyselyyn vastasi yhteensä 62 organisaatiota 88 lähetetystä kyselystä, mikä vastaa noin **70 prosentin vastausastetta**. Vastaajista **valtaosa (82 %) edustaa ammatillisia museoita ja 18 % muita toimijoita**. Vastaajajoukossa korostuvat erityisesti organisaatioiden johto ja näyttelytoiminnan asiantuntijat: 71 % vastaajista toimii museonjohtajana tai vastaavassa roolissa ja 39 % näyttelytoiminnan henkilöstön edustajina, kun taas taloushallinnon osuus on pieni (3 %).

Vastaajaorganisaatio on

Vastaajien määrä: 62

Kuva 1. Vastaajaorganisaation toimintamuoto.

Vastanneet organisaatiot järjestävät pääosin melko rajallisen määrän näyttelyitä vuosittain. Yli puolet (57 %) ilmoittaa järjestävänsä enintään viisi näyttelyä vuodessa, ja noin kolmannes (32 %) järjestää 5–10 näyttelyä. Vain pieni osa (11 %) järjestää yli kymmenen näyttelyä vuodessa.

3. Näyttelypalkkioavustusten vaikutus avustuksen saajien toimintaan

3.1. Suljetut vastaukset

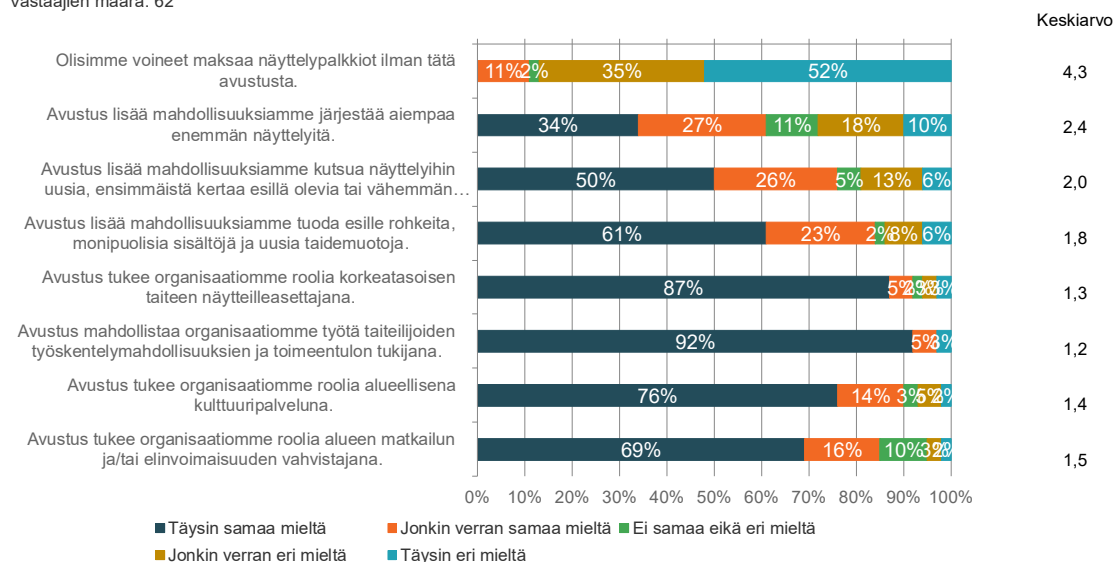
Tämän osion vastaukset osoittavat, että näyttelypalkkioavustuksella on erittäin vahva vaikutus organisaatioiden toimintaan ja rooliin. Peräti 92 % vastaajista on täysin samaa mieltä siitä, että avustus mahdollistaa organisaation työn **taiteilijoiden työskentelymahdollisuuksien ja toimeentulon tukijana**. Lisäksi 87 % vastaajista katsoo avustuksen täysin tukevan organisaation roolia **korkeatasoisen taiteen näytteilleasettajana**.

Valtaosa vastaajista kokee myös, että avustus vahvistaa organisaatioiden alueellista ja yhteiskunnallista merkitystä: 76 % on täysin samaa mieltä siitä, että avustus tukee roolia **alueellisena kulttuuripalveluna** ja 69 % näkee sen **vahvistavan alueen elinvoimaisuutta ja matkailua**.

Toiminnan sisällöllisiin vaikutuksiin liittyen 61 % vastaajista on täysin samaa mieltä siitä, että avustus lisää mahdollisuuksia **toteuttaa rohkeita ja monipuolisia sisältöjä**. Lisäksi 50 % täysin ja 26 % osittain samaa mieltä olevista katsoo, että avustus lisää mahdollisuuksia **kutsua uusia tai uransa alkuvaiheessa olevia taiteilijoita näyttelyihin**.

Arvioi seuraavia väitteitä organisaationne kannalta.

Vastaajien määrä: 62

Kuva 2. Avustuksen vaikuttavuutta koskevat kysymykset.

Sen sijaan väittämä, jonka mukaan näyttelypalkkiot olisi voitu maksaa ilman avustusta, saa selvästi vähiten kannatusta: vain 13 % vastaajista on täysin tai jokseenkin samaa mieltä, kun taas enemmistö (87 %) on eri mieltä. Tämä korostaa **avustuksen keskeistä merkitystä näyttelypalkkioiden toteutumiselle**.

Kokonaisuutena tarkastellen tulokset osoittavat, että näyttelypalkkioavustus nähdään laajasti toiminnan mahdollistajana, laadun kehittäjänä ja organisaatioiden yhteiskunnallisen roolin vahvistajana.

3.2. Avovastaukset

Osion avovastauksissa vastaajat nostivat esille seuraavia teemoja näyttelypalkkion merkitykseen liittyen:

Taloudellinen mahdollistaminen ja toiminnan jatkuvuus

Näyttelypalkkioavustus toimii monille organisaatioille keskeisenä, jopa ”elintärkeänä” edellytyksenä näyttelytoiminnan toteuttamiselle. Useissa vastauksissa todetaan, että ilman avustusta näyttelyitä ei voitaisi järjestää lainkaan tai ne rajautuisivat omien kokoelmien esittelyyn. Erityisesti kuntarahoitteisissa organisaatioissa paine vähentää nykytaiteen esittämistä kasvaisi merkittävästi ilman avustusta. Samalla osa toimijoista nostaa esiin huolen omarahoitusosuuden kattamisesta kiristyneessä taloustilanteessa.

Taiteilijan aseman ja työehtojen parantuminen

Avustus vahvistaa taiteilijoiden asemaa tukemalla heidän työnsä asianmukaista korvaamista. Näyttelypalkkioiden maksaminen koetaan lisäävän toiminnan oikeudenmukaisuutta ja eettistä kestävyyttä. Lisäksi se selkeyttää museon tai gallerian ja taiteilijan välistä suhdetta: vastuut, velvollisuudet ja työn arvo voidaan määritellä aiempaa ammattimaisemmin.

Toiminnan ammatillistuminen ja laadun paraneminen

Avustus tukee näyttelytoiminnan ammatillistumista ja kehittämistä. Vastaajien mukaan näyttelyistä on tullut kunnianhimoisempia ja taiteilijoiden työskentely rohkeampaa, mikä näkyy ohjelmiston laadun nousuna. Avustus mahdollistaa myös organisaatioiden strategisten tavoitteiden, kuten nykytaiteen esittämisen, johdonmukaisemman toteuttamisen.

Vetovoima ja hakijamäärien kasvu

Näyttelypalkkioiden maksaminen on lisännyt organisaatioiden houkuttelevuutta taiteilijoiden silmissä. Useat vastaajat raportoivat näyttelyhakemusten merkittävästä kasvusta ja tarjonnan monipuolistumisesta. Tämä on osaltaan parantanut näyttelyohjelmien tasoa ja mahdollistanut entistä laadukkaampien sisältöjen tuottamisen yleisölle.

Maine- ja imagovaikutukset

Avustuksella on myönteinen vaikutus organisaatioiden maineeseen ja uskottavuuteen. Toimijat nähdään vastuullisina ja taiteilijoiden työtä arvostavina, mikä lisää niiden vetovoimaa sekä taiteilijoiden että yleisön keskuudessa. Myös yleisöltä saadun palautteen perusteella näyttelytoiminnan laatu on koettu korkeaksi.

Yhteistyön laajeneminen

Avustus mahdollistaa yhteistyön ammattitaiteilijoiden kanssa myös sellaisissa organisaatioissa, joissa se ei aiemmin ole ollut taloudellisesti mahdollista. Erityisesti kulttuurihistorialliset museot ovat pystyneet laajentamaan toimintaansa nykytaiteen suuntaan. Yhteistyö koetaan aiempaa mielekkäämpänä ja tasapuolisempaan, kun taiteilijoille voidaan maksaa korvaus heidän työstään.

Taiteilijoiden aseman vahvistuminen ja oikeudenmukaisuus

Lisäkommenteissa näyttelypalkkiot nähdään keskeisenä keinona edistää taiteilijoiden oikeudenmukaista palkitsemista ja reiluja näyttelykäytäntöjä. Avustus on mahdollistanut siirtymän pois aiemmin yleisistä käytännöistä, joissa taiteilijat osallistuivat näyttelyihin ilman korvausta ja kantoivat merkittävän osan taloudellisesta riskistä. Samalla se vahvistaa ymmärrystä taiteellisesta työstä ansiotyönä ja tukee näyttelypalkkiomallin vakiintumista.

Toiminnan ammatillistuminen ja kestävyys

Avustus tukee organisaatioiden siirtymistä kohti ammattimaisempaa ja rakenteellisesti kestävämpää toimintamallia. Kommenttien mukaan se mahdollistaa toiminnan kehittämisen ilman ilmaistyyöhön tai henkilöstön ylikuormittamiseen nojaamista, mikä parantaa myös työhyvinvointia ja suunnittelun pitkäjänteisyyttä. Avustuksella on lisäksi myönteinen vaikutus organisaatioiden uskottavuuteen ja yhteistyösuhteisiin.

Alueellinen merkitys ja kulttuuripalvelut

Avustuksen nähdään tukevan alueellista kulttuuritarjontaa erityisesti paikkakunnilla, joilla ammattimaista nykytaiteen tarjontaa on muuten vähän. Näyttelypalkkioiden avulla organisaatiot voivat työllistää taiteilijoita ja tuoda monipuolisempia sisältöjä yleisön saataville, mikä vahvistaa myös alueellista elinvoimaa ja kulttuurikasvatusta. Lisäksi yhteistyö eri yhteisöjen kanssa on joissakin vastauksissa lisääntynyt.

Rajoitteet ja kehittämistarpeet

Osa vastaajista nostaa esiin myös kehittämistarpeita. Erityisesti toistuu avustuksen kohdentuminen pääasiassa kuvataiteeseen, joka koetaan rajaavaksi suhteessa poikkitaiteellisiin tai mediataiteen muotoihin. Vaikka avustus tukee toimintaa, sen kohdentuminen kuvataiteeseen voi rajoittaa muiden taiteenalojen ja poikkitaiteellisten projektien toteuttamista. Tämä näkyy joissakin vastauksissa toimintaa ohjaavana tekijänä, joka vaikuttaa näyttelyohjelman sisältöihin. Lisäksi todetaan, että palkkiosuositus ei kaikilta osin sovellu esimerkiksi ryhmänäyttelyihin.

4. Näyttelypalkkioavustusten vaikutus taiteilijoiden toimintaan

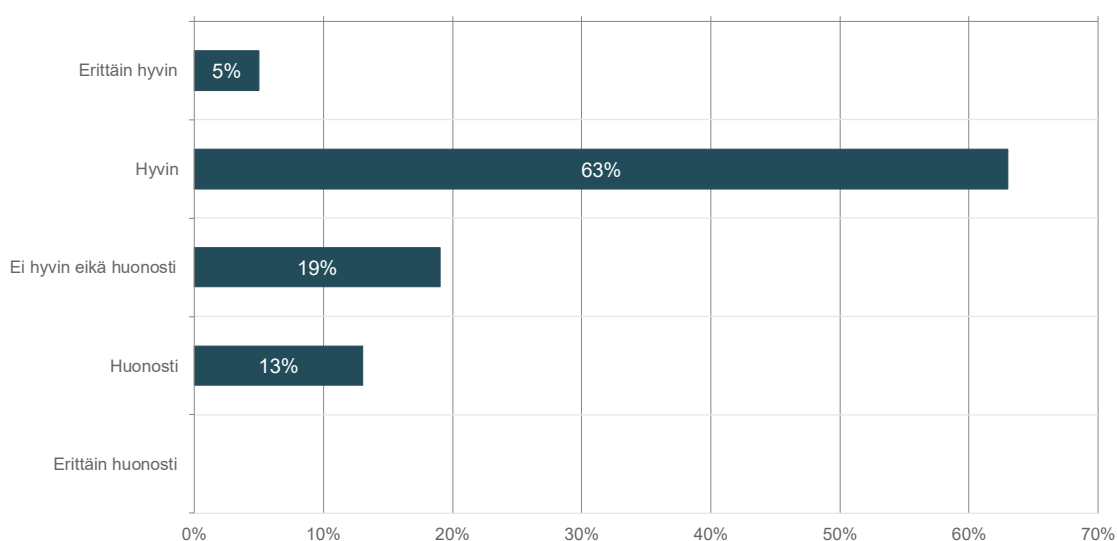
4.1. Suljetut vastaukset

Tässä kysymyssarjassa vastaajilta kysyttiin heidän arviotaan näyttelypalkkioavustusten vaikutuksesta taiteilijoille. Aluksi tiedusteltiin, vastaako näyttelypalkkion suuruus taiteilijoiden näyttelyyn käyttämän työn määrää. Tulosten perusteella enemmistö vastaajista katsoo, että 63 % vastaajista arvioi palkkion vastaavan työtä hyvin ja 5 % erittäin hyvin, eli yhteensä **68 % suhtautuu palkkion tasoon myönteisesti**.

Samanaikaisesti lähes viidennes vastaajista (19 %) katsoo, että palkkion taso ei ole selvästi hyvä eikä huono. Lisäksi 13 % vastaajista arvioi palkkion vastaavan työtä huonosti, mikä osoittaa, että **palkkion riittävydessä nähdään myös kehittämistarpeita**.

Arvioi, vastaako näyttelypalkkion suuruus taiteilijoiden näyttelyyn käyttämän työn määrää.

Vastaajien määrä: 62

Kuva 3. Arvio palkkion ja työmäärän vastaavuudesta.

Avovastaukset niiltä vastaajilta, jotka arvioivat palkkion riittämättömäksi (n=8), syventävät tätä kuvaa. Niissä korostuu erityisesti se, että **taiteilijoiden näyttelyyn käyttämä työmäärä on huomattavasti suurempi kuin maksettava korvaus**.

Näyttelyiden valmistelu kuvataan usein kuukausien tai jopa vuosien mittaiseksi prosessiksi, jolloin näyttelypalkkio kattaa vain pienen osan kokonaispanoksesta.

Useissa kommentteissa todetaan myös, ettei palkkio kata taiteilijan toimeentuloa, vaan

toimii pikemminkin osittaisena kulukorvauksena tai symbolisena tunnustuksena tehdystä työstä.

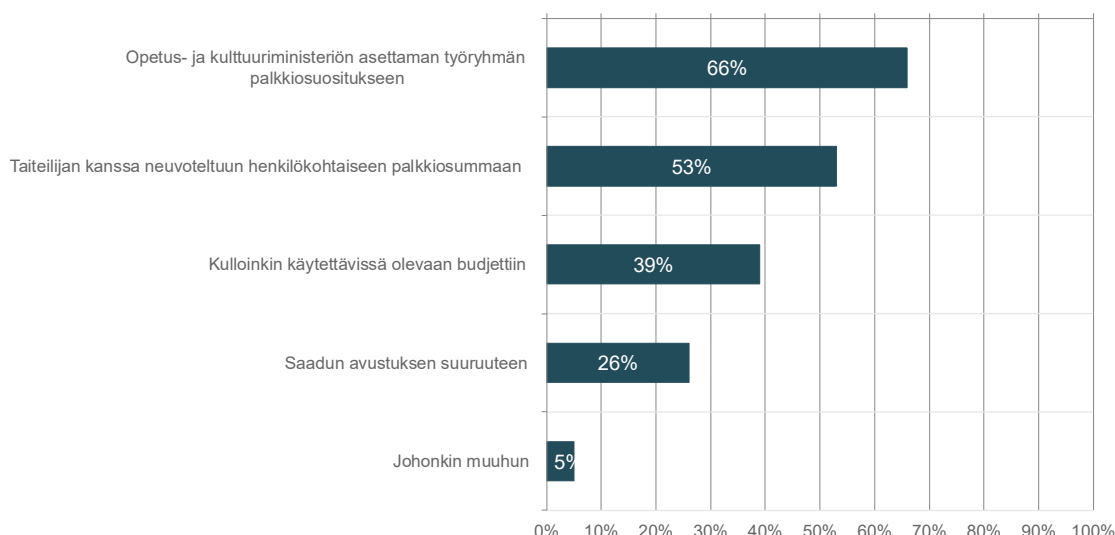
Lisäksi joissakin vastauksissa tuodaan esiin tarve suhteuttaa palkkio paremmin työn määrään, esimerkiksi kuukausipalkan tasoiseen korvaukseen, sekä huomioida nykyistä paremmin näyttelykohtaiset erot, kuten ryhmänäyttelyiden erityispiirteet. Myös viittauksia taiteilijoiden omiin kokemuksiin esiintyy: joidenkin vastaajien mukaan taiteilijat itse kokevat, ettei palkkio vastaa käytettyä aikaa.

Tulosten tulkinnassa on kuitenkin tärkeää huomioida kaksi näkökulmaa. Ensinnäkin arviot perustuvat näyttelypalkkioiden maksajien näkemyksiin, eivät taiteilijoiden omiin kokemuksiin, mikä voi vaikuttaa arvioihin. Toiseksi näyttelypalkkion tarkoitus ei olekaan kattaa teosten valmistamiseen käytettyä työaikaa tai muita taiteilijan kuluja, vaan korvata näyttelyyn osallistumiseen liittyvä työ, kuten näyttelyn suunnittelu-, valmistelu- ja ripustustyö. Varsinaisen taiteellisen tuotannon rahoituksen on tarkoitus tulla muista lähteistä, kuten apurahoista.

Kyselyssä tiedusteltiin vastaajilta myös sitä, mihin näyttelypalkkioiden suuruus perustuu. Vastausten mukaan 66 % vastaajista ilmoittaa perustavansa palkkion **opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän palkkiosuositukseen**, mikä tekee siitä selvästi yleisimmän määrittelyperusteen. Lisäksi 53 % vastaajista kertoo palkkion määräytyvän **taiteilijan kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella**, mikä viittaa käytännön tapauskohtaiseen soveltamiseen.

Mihin maksamienne näyttelypalkkioiden suuruus perustuu? Voit valita useamman kuin yhden vaihtoehdon.

Vastaajien määrä: 62, valittujen vastausten lukumäärä: 117

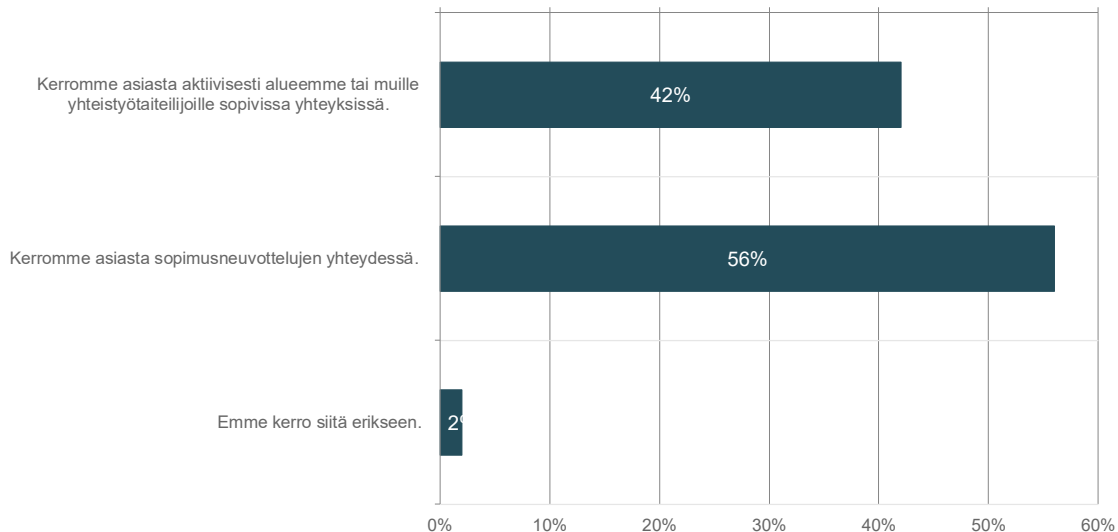
Kuva 4. Näyttelypalkkion suuruuden määräytyminen.

Taloudelliset realiteetit vaikuttavat kuitenkin merkittävästi palkkioiden tasoon, sillä 39 % vastaajista ilmoittaa, että palkkion suuruus perustuu **kulloinkin käytettävissä olevaan budjettiin**, ja 26 % vastaajista kytkee palkkion suoraan **saadun avustuksen suuruuteen**. Vain pieni osa (5 %) vastaajista ilmoittaa perustavansa palkkion johonkin muuhun tekijään. Tämä osoittaa, että vaikka suositukset ohjaavat toimintaa, käytännön toteutusta säätelevät vahvasti organisaatioiden resurssit.

Lisäksi kysyttiin, kertovatko organisaatiot taiteilijoille näyttelypalkkiojärjestelmästä ainakin jossain vaiheessa yhteistyötä. Vastausten mukaan 56 % vastaajista ilmoittaa kertovansa asiasta **sopimusneuvottelujen yhteydessä**, mikä tekee tästä yleisimmän käytännön. Lisäksi 42 % kertoo viestivänsä näyttelypalkkiojärjestelmästä **aktiivisesti laajemminkin**, esimerkiksi alueen tai yhteistyön piirissä oleville taiteilijoille sopivissa yhteyksissä. Vain hyvin pieni osa vastaajista (2 %) ilmoittaa, ettei kerro asiasta erikseen. Kokonaisuutena tarkastellen tulokset osoittavat, että tieto näyttelypalkkioista välittyy taiteilijoille pääosin **osana konkreettista yhteistyötä ja sopimusprosesseja**, kun taas proaktiivinen, laajempi viestintä on hieman harvinaisempaa mutta kuitenkin merkittävässä roolissa.

Kerrotteko taiteilijoille näyttelypalkkiojärjestelmästä?

Vastaajien määrä: 62

Kuva 5. Näyttelypalkkioavustuksen tunnettuuden edistäminen.

4.2. Avovastaukset

Lopuksi avovastauksissa vastaajat kertoivat muusta taiteilijoilta saamastaan palautteesta. Vastausten perusteella taiteilijoilta saatu palaute näyttelypalkkioista on

pääosin hyvin myönteistä. Valtaosa palautteesta kuvaa taiteilijoiden olevan tyytyväisiä, kiitollisia ja ilahtuneita siitä, että näyttelyyn liittyvästä työstä maksetaan korvaus. Näyttelypalkkiojärjestelmää pidetään tärkeänä askeleena kohti **oikeudenmukaisempia käytäntöjä**, ja sen koetaan **parantavan taiteilijoiden asemaa** sekä vähentävän taloudellista riskiä, kun kaikki näyttelyn kustannukset eivät jää taiteilijan vastuulle.

Useissa vastauksissa korostuu myös se, että palkkio mahdollistaa **ammattimaisemman ja tasavertaisemman yhteistyön** taiteilijoiden ja näyttelyorganisaatioiden välillä. Taiteilijat arvostavat toimintatapoja, joissa heitä tuetaan koko näyttelyprosessin ajan ja joissa palkkion maksaminen on osa laajempaa, taiteilijalähtöistä toimintakulttuuria.

Kriittinen palaute kohdistuu ensisijaisesti palkkioiden tasoon. Osa taiteilijoista kokee, että **palkkio on liian pieni** suhteessa näyttelyn vaatimaan työmäärään, ja että se kattaa vain osan kokonaispanoksesta tai toimii pikemminkin symbolisena korvauksena. Erityisesti ryhmänäyttelyissä sekä tilanteissa, joissa näyttelyä varten tuotetaan uusia teoksia, palkkion riittämättömyys korostuu. Lisäksi palkkioiden perusteita, kuten näyttelytilan pinta-alaan sidottua mallia, pidetään joissakin tilanteissa puutteellisena suhteessa todelliseen työmäärään.

Lisäkommenteissa nousee esiin myös rakenteellisia ja tiedollisia kysymyksiä. Kaikilla **taiteilijoilla ei ole riittävää osaamista palkkioista tai sopimusneuvotteluista**, jolloin organisaatiot joutuvat toimimaan myös neuvovassa roolissa. Samalla todetaan, että näyttelypalkkio muodostaa usein vain yhden osan taiteilijoiden toimeentulosta, joka koostuu useista eri tulonlähteistä, kuten apurahoista, opetuksesta ja muusta työstä. Tästä huolimatta palkkiolla on merkittävä, joskin rajallinen, rooli kokonaisansiomallissa.

Lisäksi palautteessa tuodaan esiin käytännön haasteita, kuten se, että palkkiosta voidaan ilmoittaa taiteilijalle vasta avustuspäätöksen varmistuttua, sekä tarve selkeyttää rooleja niin, ettei taiteilijoille siirry museoammatillisia tehtäviä. Myös se, että samansuuruiset palkkiot voivat kohdistua hyvin erilaiseen työmäärään, nähdään ongelmallisena.

Kokonaisuutena palautteen perusteella näyttelypalkkiojärjestelmää pidetään **erittäin tärkeänä ja laajasti hyväksyttynä uudistuksena**, joka parantaa taiteilijoiden asemaa ja toimintakulttuuria. Samalla aineisto osoittaa, että järjestelmään liittyy edelleen **kehittämistarpeita** erityisesti palkkioiden tason, määräytymisperusteiden ja käytäntöjen yhdenmukaisuuden osalta.

5. Sosiaalisen, ekologisen, taloudellisen ja kulttuurisen kestävyyden sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen avustuksella toteutettavissa näyttelyissä

5.1. Sosiaalinen kestävyys

Tässä kysymyssarjassa mitattiin avustuksen laajempaa vaikuttavuutta avustuksen tavoitteiden mukaisesti. Ensimmäinen kysymys koski sitä, miten organisaatio toteuttaa sosiaalista kestävyttä avustuksella toteutettavissa näyttelyissä. Vastauksissa oli tunnistettavissa seuraavia teemoja:

Sosiaalinen kestävyys näyttelytoiminnassa rakentuu useista toisiinsa kytkeytyvistä tekijöistä, joista keskeisimpiä ovat **taiteilijoiden aseman vahvistaminen, saavutettavuus, yhdenvertaisuus ja yhteisöllisyys**. Näyttelypalkkiot nähdään aineiston perusteella keskeisenä keinona tunnistaa taiteellinen työ ansiotyöksi ja varmistaa sen oikeudenmukainen korvaus. Samalla ne vähentävät taiteilijoihin kohdistuvaa taloudellista riskiä ja ehkäisevät eriarvoisuutta, jossa vain taloudellisesti turvatut toimijat voivat osallistua näyttelytoimintaan.

Saavutettavuuden edistäminen on keskeinen osa sosiaalista vastuuta, ja se näkyy muun muassa maksuttomina tai matalan kynnyksen näyttelyinä, tapahtumina sekä yleisötyön muotoina, kuten opastuksina ja työpajoina. Näillä keinoilla pyritään laajentamaan yleisöpohjaa ja lisäämään mahdollisuuksia osallistua kulttuuriin. Samalla toiminnassa korostuu sitoutuminen yhdenvertaisuuteen, moninaisuuteen ja turvallisiin toimintatapoihin, jotka näkyvät sekä organisaatioiden käytännöissä että näyttelyiden sisällöissä.

Näyttelytoiminta tukee myös paikallista yhteisöllisyyttä ja osallisuutta esimerkiksi yhteistyön, yleisötyön ja erilaisten kohderyhmien huomioimisen kautta. Sosiaalinen vastuu ulottuu lisäksi organisaatioiden sisäisiin työoloihin, kuten työhyvinvointiin, työturvallisuuteen ja kuormituksen hallintaan. Näyttelyiden sisällöillä puolestaan osallistutaan yhteiskunnalliseen keskusteluun käsittelemällä ajankohtaisia teemoja, kuten ympäristöä, ihmisoikeuksia ja moninaisuutta.

Kokonaisuutena sosiaalinen kestävyys näyttelytoiminnassa muodostaa moniulotteisen kokonaisuuden, jossa yhdistyvät rakenteelliset ratkaisut ja käytännön toimintatavat. Näyttelypalkkioavustus toimii tässä keskeisenä välineenä, joka **mahdollistaa tavoitteiden toteutumisen ja tukee kestävämpien ja oikeudenmukaisempien toimintamallien vakiintumista**.

5.2. Ekologinen kestävyys

Toinen kysymys koski sitä, miten organisaatio toteuttaa ekologista kestävyyttä avustuksella toteutettavissa näyttelyissä. Vastauksissa oli tunnistettavissa seuraavia teemoja:

Ekologinen kestävyys näyttelytoiminnassa rakentuu **useista toisiaan tukevista käytännöistä, kuten materiaalien kierrätyksestä, resurssitehokkuudesta, paikallisuudesta ja kestävästä tuotantotavoista**. Toimijat suosivat kierrätettäviä materiaaleja, hyödyntävät olemassa olevia rakenteita ja pyrkivät vähentämään kuljetuksia, mikä pienentää toiminnan ympäristökuormitusta. Ekologiset näkökulmat huomioidaan yhä useammin jo näyttelyiden suunnitteluvaiheessa pitkäikäisinä ratkaisuin.

Ekologinen vastuu näkyy myös **näyttelyiden sisällöissä ja yleisötyössä**, joissa käsitellään ympäristökysymyksiä ja edistetään kestävä elämäntavan omaksumista. Samalla ekologiset ja sosiaaliset tavoitteet kytkeytyvät usein toisiinsa esimerkiksi saavutettavuuden, paikallisuuden ja kevyempien toteutustapojen kautta. Toimintaa kehitetään jatkuvasti kohti kestävämpiä käytäntöjä, mikä viittaa laajempaan toimintakulttuurin muutokseen.

Näyttelypalkkioavustuksella on tässä kokonaisuudessa merkittävä rooli, sillä se mahdollistaa suunnitelmallisemman ja kestävämmän näyttelytoiminnan toteuttamisen. Avustus tukee **resurssien vastuullista käyttöä, vähentää taloudellisia paineita tehdä lyhytjänteisiä ratkaisuja ja luo edellytyksiä ekologisesti kestävämpien toimintamallien vakiintumiselle**.

5.3. Taloudellinen kestävyys

Kolmas kysymys koski sitä, miten organisaatio toteuttaa taloudellista kestävyyttä avustuksella toteutettavissa näyttelyissä. Vastauksissa oli tunnistettavissa seuraavia teemoja:

Taloudellinen kestävyys näyttelytoiminnassa perustuu ennen kaikkea **taiteilijoiden toimeentulon turvaamiseen, resurssien vastuulliseen käyttöön ja toiminnan pitkäjänteiseen suunnitteluun**. Näyttelypalkkiot ovat keskeinen väline taiteilijoiden työn korvaamisessa, mikä vahvistaa heidän ammatillista asemaansa ja vähentää alalle tyypillistä taloudellista epävarmuutta. Samalla avustukset kohdennetaan läpinäkyvästi suoraan taiteelliseen työhön ja näyttelytoiminnan ytimeen, koska niillä ei voida rahoittaa mitään muita kustannuksia kuin suoraan taiteilijalle menevää palkkiota.

Taloudellista vastuuta toteutetaan myös jakamalla kustannuksia organisaatioiden ja taiteilijoiden välillä, jolloin taiteilijoiden taloudellinen riski pienenee ja osallistumisen edellytykset tasoittuvat. Lisäksi näyttelyiden saavutettavuutta edistetään pitämällä ne maksuttomina tai kohtuuhintaisina. Toiminnassa korostuvat resurssitehokkuus, olemassa olevien rakenteiden hyödyntäminen ja monipuolinen rahoituspohja, jotka tukevat toiminnan jatkuvuutta.

Kokonaisuutena taloudellinen kestävyys muodostuu tasapainosta taiteilijoiden oikeudenmukaisen korvauksen, yleisöjen saavutettavuuden ja toiminnan taloudellisen realismin välillä. Näyttelypalkkioavustus on tässä keskeinen rakenteellinen väline, joka mahdollistaa **taloudellisesti kestävämmän ja oikeudenmukaisemman toimintamallin**.

5.4. Kulttuurinen kestävyys

Neljäs kysymys koski sitä, miten organisaatio toteuttaa kulttuurista kestävyyttä avustuksella toteutettavissa näyttelyissä. Vastauksissa oli tunnistettavissa seuraavia teemoja:

Kulttuurinen kestävyys näyttelytoiminnassa perustuu **moninaisuuden, saavutettavuuden, yhteisöllisyyden ja kulttuurikasvatuksen edistämiseen**.

Näyttelyohjelmissa pyritään tuomaan esiin erilaisia ääniä, taustoja ja näkökulmia sekä tukemaan eri uravaiheissa olevia taiteilijoita, mikä vahvistaa kulttuurista moniäänisyyttä ja taiteen elinvoimaisuutta. Samalla taiteen saavutettavuutta lisätään maksuttomien tai matalan kynnyksen sisältöjen ja aktiivisen yleisötyön kautta.

Museot ja galleriat toimivat **merkittävinä paikallisina kulttuuritoimijoina**, jotka tukevat osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja alueellista identiteettiä yhteistyön ja vuoropuhelun kautta. Näyttelytoiminnassa yhdistyvät myös kulttuuriperintö ja nykytaide sekä oppiminen ja kulttuurikasvatus, mikä vahvistaa kulttuurista jatkuvuutta ja ymmärrystä. Näyttelyt toimivat lisäksi alustoina ajankohtaisten yhteiskunnallisten teemojen käsittelylle.

Kokonaisuutena kulttuurinen vastuu muodostuu monitasoisesta kokonaisuudesta, jossa yhdistyvät sisältövalinnat, toimintatavat ja yleisösuhte. Näyttelypalkkioavustus tukee tätä kokonaisuutta **mahdollistamalla taiteilijoiden osallistumisen, monipuolisemmat sisällöt sekä kulttuurisesti kestävien toimintamallien vahvistumisen**.

5.5. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Viides kysymys koski sitä, miten organisaatio toteuttaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta avustuksella toteutettavissa näyttelyissä. Vastauksissa oli tunnistettavissa seuraavia teemoja:

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus näyttelytoiminnassa rakentuvat sekä organisaatioiden tietoisista toimintaperiaatteista että käytännön ratkaisuista. Toimintaa ohjaavat yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoperiaatteet sekä turvallisemman tilan käytännöt, joilla varmistetaan **kaikkien toimijoiden tasapuolinen ja kunnioittava kohtaaminen**. Yhdenvertaisuutta edistetään myös taiteilijavalinnoissa tuomalla esiin monipuolisesti **eri taustoista ja uravaiheista tulevia tekijöitä**.

Saavutettavuus on keskeinen osa yhdenvertaisuutta, ja sitä edistetään esteettömyydellä, maksuttomilla tai kohtuuhintaisilla sisällöillä sekä selkeällä viestinnällä. Lisäksi **reilut ja läpinäkyvät sopimuskäytännöt** tukevat taiteilijoiden oikeuksia ja vähentävät taloudellista eriarvoisuutta. Näyttelypalkkiot ovat tässä keskeinen väline, sillä ne vahvistavat taiteilijoiden yhdenvertaisia toimintaedellytyksiä.

Yhdenvertaisuutta edistetään myös luomalla turvallisia ja osallistavia toimintaympäristöjä sekä huomioimalla monipuolisesti erilaiset yleisöt ja kohderyhmät. Sisältövalinnoilla tuodaan esiin erilaisia näkökulmia ja kokemuksia, mikä tukee **tasa-arvoista representaatioita**.

Kokonaisuutena yhdenvertaisuus näyttelytoiminnassa muodostuu rakenteiden ja käytäntöjen yhteisvaikutuksesta. Näyttelypalkkioavustus tukee tätä kokonaisuutta **vahvistamalla oikeudenmukaisempia toimintatapoja ja taiteilijoiden tasavertaisia osallistumismahdollisuuksia**.

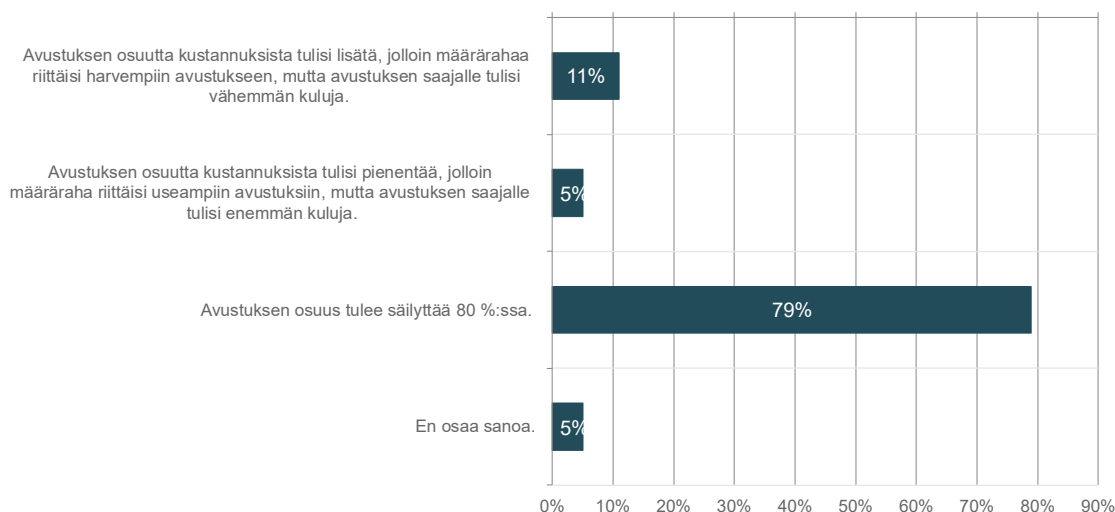
6. Näyttelypalkkiomallin sekä avustusprosessin toimivuus ja kehittämistarpeet

6.1. Suljetut vastaukset

Mittareilla toteutetuissa vastauksissa vastaajilta kysyttiin mielipidettä siitä, onko nykyinen avustustaso sopivan suuruinen. Nykyisin avustusta voidaan myöntää 80 % näyttelypalkkion kustannuksista ja 20 % tulee olla avustuksen saajan omavastuuta. Tulosten perusteella vastaajien näkemykset ovat hyvin yhtenäiset sen suhteen, miten näyttelypalkkion rahoitusta tulisi kehittää. Selvä enemmistö (79 % vastaajista) katsoo, että avustuksen nykyinen taso on toimiva ja tulisi säilyttää ennallaan. Vähemmistö vastaajista ehdottaa muutoksia nykyiseen malliin. 11 % vastaajista kannattaa avustuksen osuuden kasvattamista, mikä keventäisi yksittäisten toimijoiden taloudellista rasitetta, mutta samalla vähentäisi tuettavien hankkeiden määrää. Toisaalta 5 % vastaajista esittää avustusosuuden pienentämistä, mikä mahdollistaisi useamman hankkeen tukemisen, mutta lisäisi kustannusvastuuta avustuksen saajille. Lisäksi 5 % vastaajista ei osannut ottaa kantaa. Kokonaisuutena tulokset osoittavat, että **nykyistä 80 prosentin rahoitusosuutta pidetään laajasti tasapainoisena ratkaisuna**, joka yhdistää riittävän tuen yksittäisille toimijoille ja toisaalta avustusvarojen kattavan kohdentamisen.

Nyt avustuksen osuus näyttelypalkkion kokonaiskustannuksista on 80 %. Mikä seuraavista olisi mielestäsi hyvä käytäntö tulevaisuudessa?

Vastaajien määrä: 62

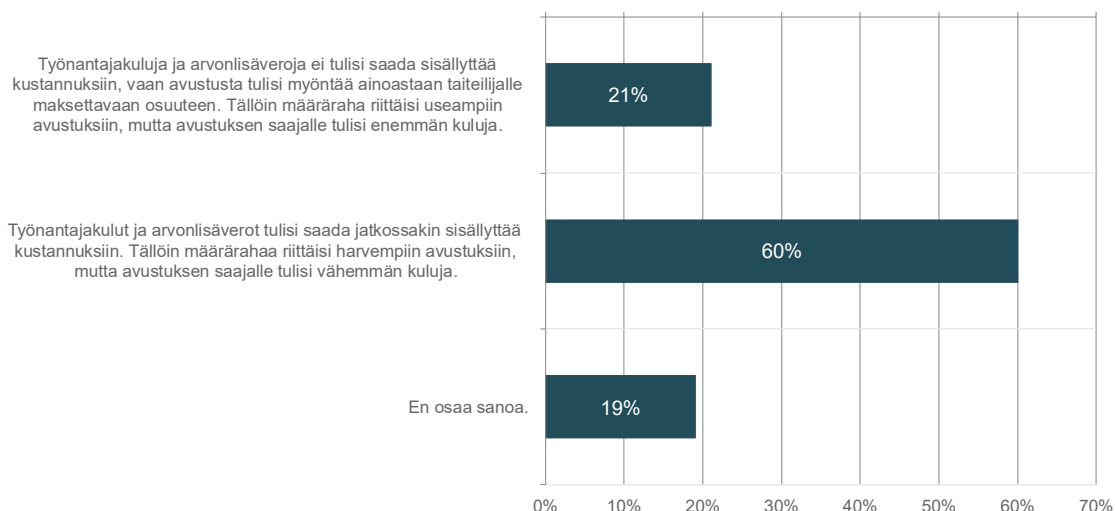

Kuva 6. Avustuksen osuus näyttelypalkkion kustannuksista.

Lisäksi vastaajilta kysyttiin, tulisiko edelleen jatkaa nykyistä käytäntöä, jossa palkkion **arvonlisävero tai työnantajakulut saadaan sisällyttää kustannuksiin**. Tulokset osoittavat melko selkeän enemmistön **kannan nykyisen käytännön säilyttämisen puolesta**. Lähes 60 % vastaajista (59,7 %) katsoo, että työnantajakustannukset ja arvonlisäverot tulisi jatkossakin voida sisällyttää näyttelypalkkion kokonaiskustannuksiin. Tämä viittaa siihen, että käytäntöä pidetään tärkeänä erityisesti avustuksen saajien taloudellisen rasituksen keventämisen kannalta, vaikka se samalla rajoittaa tuettavien hankkeiden määrää. Toisaalta noin viidennes vastaajista (21 %) kannattaa mallia, jossa näitä kustannuksia ei sisällytettäisi avustukseen, vaan tuki kohdistettaisiin suoraan taiteilijalle maksettavaan palkkioon. Tätä perustellaan sillä, että näin käytettävissä olevalla määrärahalla voitaisiin tukea useampia hankkeita, vaikka yksittäisten toimijoiden kulutakaan kasvaisi. Lisäksi 19 % vastaajista ei ota kantaa, mikä osoittaa, että kysymys koetaan ainakin osittain monimutkaiseksi tai vaikeasti arvioitavaksi.

Nyt näyttelypalkkion kokonaiskustannuksiin saa sisällyttää työnantajakustannukset tai arvonlisäveron, jos avustuksen saaja on arvonlisäverovelvollinen. Mikä seuraavista olisi mielestäsi hyvä käytäntö tulevaisuudessa?

Vastaajien määrä: 62

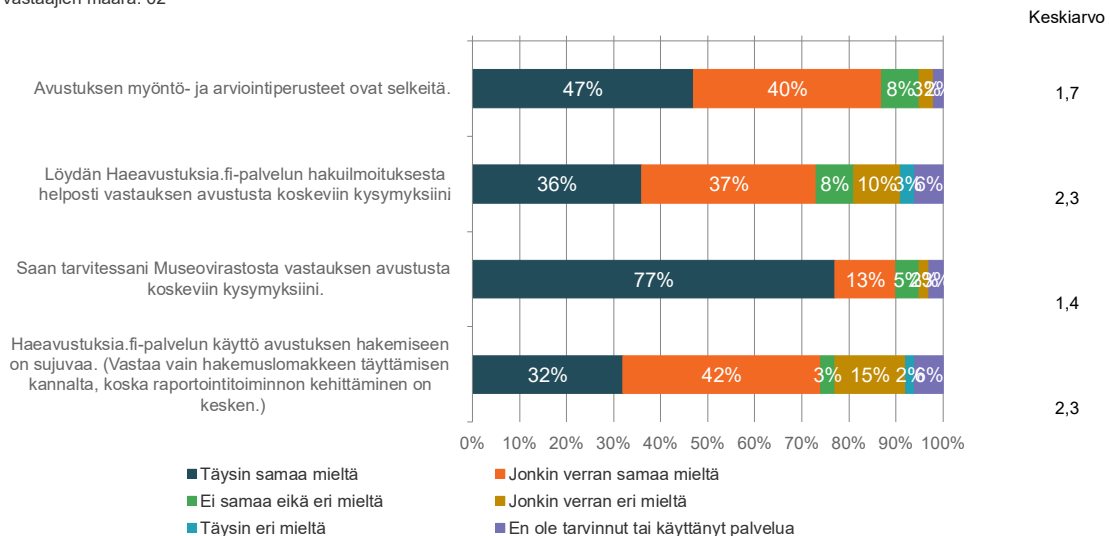
Kuva 7. Arvonlisäveron tai työnantajakustannusten sisällyttäminen.

Kysymyssarjassa kysyttiin myös **vastaajien kokemusta avustusprosessin toimivuudesta**. Tulokset osoittavat, että avustusprosessia koskeva kokonaiskokemus on pääosin positiivinen. Erityisesti keskiarvot (1,4–2,3) viittaavat siihen, että vastaajat arvioivat siihen liittyvän palvelun kokonaisuudessaan hyväksi tai melko hyväksi. Tyytyväisyys ei kuitenkaan jakaudu täysin tasaisesti eri osa-alueiden välillä, vaan palvelussa erottuu selviä vahvuuksia ja kehittämiskohteita.

Selvin vahvuus liittyy suoraan viranomaispalveluun ja vuorovaikutukseen. Erittäin suuri osuus vastaajista (77 % täysin samaa mieltä ja 13 % samaa mieltä) kokee saavansa tarvittaessa vastauksen avustusta koskeviin kysymyksiinsä Museovirastolta, ja keskiarvo on kaikista väittämistä paras (1,4). Tämä kertoo, että **henkilöstön asiantuntevuus, saavutettavuus ja palvelualltius** koetaan erittäin toimiviksi. Tämä on merkittävä havainto: toimiva asiakastuki lisää luottamusta viranomaiseen.

Arvioi seuraavia väitteitä näyttelypalkkioavustuksen hakemiseen liittyen. (Kysymykset eivät koske muita Museoviraston avustuksia.)

Vastaajien määrä: 62

Kuva 8. Avustusprosessin toimivuus ja kehittämiskohteet.

Myös avustuksen myöntö- ja arviointiperusteet koetaan varsin selkeiksi: 87 % vastaajista suhtautuu väitteeseen myönteisesti. Tämä viittaa siihen, että **päätöksenteon perusteet ovat suhteellisen läpinäkyviä ja ennakoitavia**. Kuitenkin se, että vain noin puolet on täysin samaa mieltä (47 %), kertoo hienoisesta epävarmuudesta: osa vastaajista kokee tulkinnanvaraa tai kaipaa edelleen selkeytystä. Tässä on siis pientä kehittämispotentiaalia erityisesti ohjeiden konkretisoinnissa.

Haeavustuksia.fi-palveluun liittyvät arviot ovat selvästi kriittisempiä. Vaikka enemmistö pitää palvelua toimivana, arviot jakautuvat selvästi enemmän kuin muissa osa-alueissa. Kysyttäessä tiedon helposta löydettävyydestä 36 % täysin samaa mieltä ja 37 % jokseenkin samaa mieltä, mutta merkittävä vähemmistö kokee haasteita. Palvelun käytön sujuvuus sai myös kriittisiä arvioita: vain 32 % oli täysin samaa mieltä, ja keskiarvo oli osion heikoin (2,3). Tämä viittaa siihen, että digitaalinen käyttöliittymä ei täysin vastaa käyttäjien tarpeita, vaikka se perustoiminnallisuuksiltaan toimii. Erityisesti tiedon jäsentely, hakuilmoitusten selkeys ja käytettävyyden intuitiivisuus vaikuttavat olevan kehittämiskohteita. Toisin sanoen osa käyttäjistä kokee palvelun hyvin sujuvaksi,

kun taas osa kohtaa selviä haasteita. Tämä voi viitata esimerkiksi erilaiseen käyttäjäkokemukseen (kokeneet vs. uudet hakijat), organisaatioiden erilaisiin resursseihin tai palvelun käyttöliittymän intuitiivisuuden puutteeseen.

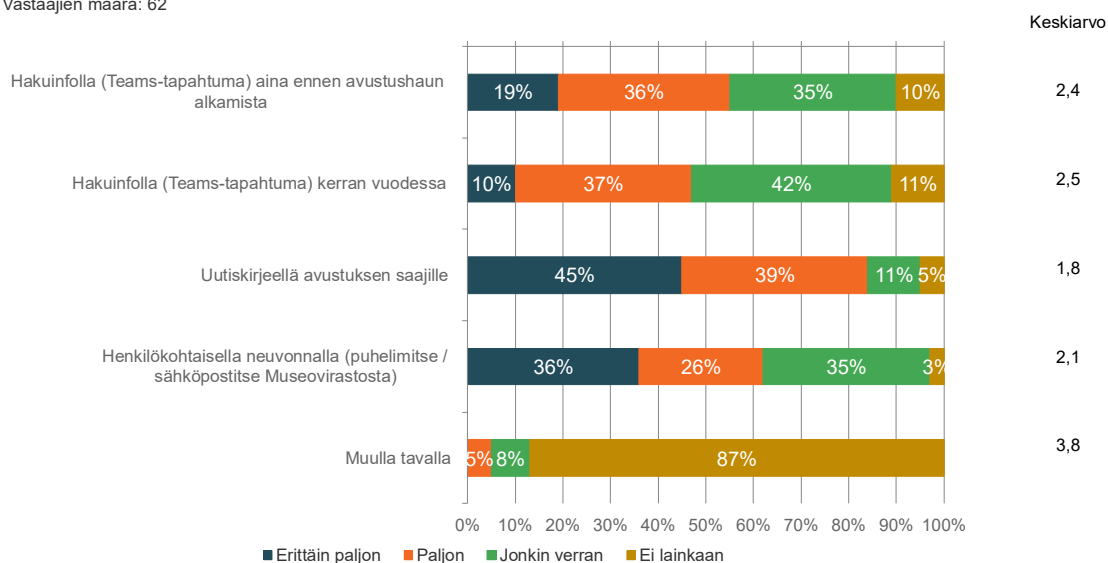
Tulokset osoittavat myös laajemman ilmiön: vaikka tieto on olemassa, sen itsenäinen löytäminen ei ole täysin sujuvaa. Tämä näkyy siinä, että hakuilmoituksista ei aina löydy helposti vastauksia kysymyksiin, vaikka asiakastuki toimii hyvin. Tämä viittaa siihen, että palvelu on **asiantuntijatuon varassa toimiva**, eikä täysin itseohjautuva. Käyttäjät turvautuvat tarvittaessa Museoviraston tukeen, mikä toimii hyvin, mutta voi lisätä kuormitusta ja hidastaa prosessia. Kokonaisuutena Museoviraston palvelussa yhdistyvät vahva asiantuntijapalvelu ja toimiva hallinnollinen perusta, mutta digitaalisen asioinnin kehittämisessä on edelleen selviä tarpeita. Näin ollen palvelun kehittämisessä potentiaalisin vaikutus saavutetaan parantamalla edelleen hakujärjestelmän käytettävyyttä ja ohjeistuksen selkeyttä.

Vastaajilta tiedusteltiin myös, miten he **haluaisivat saada tietoa näyttelypalkkioavustukseen liittyen**. Tulokset osoittavat, että tiedon saaminen näyttelypalkkioavustuksesta koetaan tärkeäksi, mutta eri viestintäkanavien merkityksessä on selviä eroja.

Eri vaihtoehtoista toivottiin eniten tiedon saantia **uutiskirjeellä**, jota ei tällä hetkellä ole olemassa tiedon välitykseen. Vastausten mukaan 45 % vastaajista pitäisi sitä erittäin tärkeänä ja 39 % tärkeänä, eli yhteensä 84 % arvioi sen merkittäväksi tarpeeksi. Tämä viittaa siihen, että säännöllinen, suoraan kohdennettu viestintä olisi paras tapa tavoittaa käyttäjät tehokkaasti ja vastata heidän tiedontarpeisiinsa. Uutiskirjeen käyttöönotto lienee siis helpoin tapa vastata avustusten saajien viestintätarpeisiin.

Tiedon saaminen avustuksesta olisi organisaatiollemme tärkeää

Vastaajien määrä: 62

Henkilökohtainen neuvonta (sähköposti/puhelin) koetaan myös tärkeäksi. Vastaajista 97 % tarvitsee henkilökohtaista neuvontaa. Vastaajista 36 % pitää sitä erittäin tärkeänä ja 26 % tärkeänä. Noin 35 % arvioi sen jonkin verran tärkeäksi. Tämä viittaa siihen, että henkilökohtainen palvelu toimii ennen kaikkea täydentävänä kanavana tilanteissa, joissa tarvitaan tarkennuksia tai yksilöllistä ohjausta.

Teams-muotoisille hakuinfoille on olemassa rajallinen, mutta olemassa oleva tarve. Ennen hakua järjestettävää infoa 19 % pitää erittäin tärkeänä ja 36 % tärkeänä, mutta 35 % vain jonkin verran tärkeänä. Kerran vuodessa järjestettävää infoa vain 10 % pitää erittäin tärkeänä. Tämä viittaa siihen, että hakuinfot eivät ole ensisijainen tiedonlähde suurimmalle osalle vastaajista, vaikka niillä on roolinsa erityisesti osalle kohderyhmästä.

Vaihtoehto "tiedonsaanti muulla tavalla" erottuu selvästi vähiten merkityksellisenä: 87 % vastaajista arvioi sen ei lainkaan tärkeäksi. Tämä osoittaa, että keskeiset tiedonsaantikanavat on jo tunnistettu, eikä tarvetta uusille tai vaihtoehtoisille kanaville juuri nähdä.

6.2. Avovastaukset

Vastaajat saivat myös kommentoida avustusprosessia ja sen sujuvuutta avovastauksilla. Monet vastaajat kuvaavat **avustusprosessia selkeäksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi**. Hakukäytännöt, aikataulut ja toimintamalli ovat pääosin vakiintuneita ja ennakoitavia, mikä helpottaa näyttelytoiminnan suunnittelua. Selkeys lisää myös luottamusta päätöksentekoon ja koetaan tärkeänä erityisesti pitkäjänteisen toiminnan näkökulmasta.

Itse avustuksen **hakeminen koetaan pääosin sujuvaksi** ja teknisesti toimivaksi. Hakemuslomakkeita kuvataan selkeiksi, ja järjestelmän käyttöä pidetään melko yksinkertaisena erityisesti silloin, kun hakemuksia on tehty useampia kertoja. Myös sähköinen hakujärjestelmä saa osittain myönteistä palautetta, vaikka osassa vastauksia viitataan oppimiskynnykseen erityisesti uusien hakijoiden kohdalla. Kuitenkin jotkut vastaajat kuvaavat järjestelmää hankalaksi, epäloogiseksi tai vaikeasti käytettäväksi erityisesti allekirjoituksen, lähettämisen ja hakemusten seuraamisen osalta. Myös budjettikohtia ja lomakkeen kysymyksiä pidetään osin keinotekoisina tai vaikeasti tulkittavina. Tämä viittaa siihen, että **lomakkeen jäykkä tekninen toteutus**, joka ei salli muokkaamista avustuskohteisesti, ei kaikilta osin tue sujuvaa asiointia, erityisesti vähemmän kokeneille käyttäjille.

Kahdesti vuodessa järjestettävää hakua pidetään laajasti hyvänä käytäntönä.

Vakiintuneet aikataulut tukevat näyttelytoiminnan suunnittelua ja mahdollistavat hakemisen suhteellisen joustavasti eri tilanteissa. Osa vastaajista nostaa kuitenkin esiin toiveen mahdollisuudesta hakea avustusta ajallisesti myöhemmin toteutettaville näyttelyille kuin nykyisin on mahdollista, mikä helpottaisi pitkäkestoisten projektien suunnittelua. **Hakemusten käsittelyä ja päätöksentekoa pidetään yleisesti toimivana**, ja osa vastaajista kokee päätökset myös suhteellisen nopeiksi.

Selvästi vahvin ja useimmin toistuva teema avovastauksissa on Museoviraston asiantuntijan tarjoama **henkilökohtainen neuvonta**. Vastaajat korostavat toistuvasti, että kysymyksiin saa nopeasti vastauksia ja että yhteydenpito on sujuvaa sähköpostitse ja puhelimitse. Tämä lisää luottamusta prosessiin ja tukee hakijoita käytännön tilanteissa. Henkilökohtainen palvelu toimii myös tärkeänä tukena tilanteissa, joissa ohjeistus ei yksin riitä. Useissa vastauksissa korostuu myös **kokemus prosessin joustavuudesta**. Mahdollisuus keskustella Museoviraston kanssa, tarkentaa ja tarvittaessa tehdä muutoksia suunnitelmiin koetaan arvokkaaksi. Prosessi ei näyttäydy jäykkänä, vaan enemmän yhteistyöhön perustuvana toimintamallina.

Ohjeistus ja tiedotus mainitaan usein hyvin toimivina, mutta samalla vastauksissa nousee esiin **tarve tarkentaa joitakin käytännön** kysymyksiä. Näitä ovat esimerkiksi hakemisen ajoitus, budjetointi, raportointi sekä tietyt erityistapaukset (esim. taiteilijan anonymiteetti tai eri tilanteisiin vaadittavat valtuutukset). Tämä viittaa siihen, että perusohjeistus on kunnossa, mutta yksityiskohdissa on kehittämispotentiaalia.

Viestintään liittyy useita kehittämistoiveita. Vastaajat kaipaavat enemmän ja varhaisempaa tiedottamista tulevista hauista, kohdennettua viestintää esimerkiksi aiemmille hakijoille sekä selkeää tietoa myönnettyistä avustuksista. Taustatietona voidaan todeta, että hakuajkojen ja -ehtojen löytyminen on tuottanut paljon ongelmia hakijoille Haeavustuksia-palveluun siirtymisen jälkeen, vaikka linkki niihin löytyykin Museoviraston sivuilta. Tutkiavustuksia-palvelun käyttöön siirtyminen on myös vaikeuttanut tiedon löytymistä myönnettyihin avustuksiin liittyen. Nämä palvelut eivät tue kaiken hakijoiden tarvitseman tiedon julkaisemista, mikä näkyy näissä vastauksissa. Monet näistä tarpeista voitaneen kuitenkin ratkaista uutiskirjeellä.

Yksi keskeinen ja kriittisempi teema liittyy avustuksen kriteereihin ja niiden tulkintaan. Vastaajat nostavat tässäkin kohdassa esiin erityisesti kuvataiteilijuuden kapean määrittelyn ja joidenkin **taiteen alojen jäämisen järjestelmän ulkopuolelle**.

Erityisesti pienet toimijat tuovat myös esiin avustuksiin liittyvän **hallinnollisen työn kuormittavuuden**. Hakeminen, raportointi ja maksuliikenteen hallinta voivat olla työläitä, jos henkilöresursseissa on muutenkin niukkuutta.

Vaikka kysymys koski toimivia käytäntöjä, monissa tämänkin alueen vastauksissa korostuu myös **itse avustuksen merkitys**. Avustus nähdään keskeisenä keinona mahdollistaa näyttelytoiminta ja taiteilijapalkkiot. Myös jakoperusteiden

oikeudenmukaisuus mainitaan yksittäisissä vastauksissa. Osassa vastauksista toivotaan myös **lisää rahoitusta näyttelypalkkioihin sekä selkeyttä järjestelmän tulevaisuuteen**. Tämä viittaa siihen, että kehittämistarpeet eivät ole pelkästään teknisiä tai hallinnollisia, vaan liittyvät myös **järjestelmän rakenteelliseen asemaan kulttuurikentällä**.

Kokonaisuutena avovastaukset piirtävät hyvin myönteisen kuvan avustusprosessista. Toimivuutta selittävät ennen kaikkea vahva asiantuntijatuki ja käytännönläheinen toteutus.

7. Yhteenveto

Kyselyn tulokset osoittavat johdonmukaisesti, että näyttelypalkkioavustus on keskeinen ja monivaikutteinen tuki, joka vaikuttaa samanaikaisesti taiteilijoiden työskentelyedellytyksiin, näyttelyorganisaatioiden toimintaan sekä koko kuvataidekentän rakenteisiin.

Monissa avovastauksissa mainittiin, että avustus on käytännössä elintärkeä edellytys näyttelypalkkioiden maksamiselle. Tämä näkyy erityisen selvästi myös siinä, että 87 % vastaajista arvioi, ettei palkkioita voitaisi maksaa ilman avustusta. Avustus mahdollistaa taiteilijoiden työn korvaamisen tilanteessa, jossa organisaatioiden omat resurssit – erityisesti kuntatalouden kiristyessä – eivät siihen riitä.

Avustuksen vaikutukset ovat laaja-alaisia:

- Se tukee taiteilijoiden toimeentuloa ja vahvistaa heidän ammatillista asemaansa.
- Se lisää toiminnan eettisyyttä ja oikeudenmukaisuutta korvaamalla taiteellista työtä.
- Se parantaa näyttelytoiminnan laatua, monipuolisuutta ja kunnianhimoa.
- Se vahvistaa organisaatioiden vetovoimaa ja asiantuntemusta.
- Se tukee alueellista elinvoimaa ja kulttuuripalvelujen saatavuutta.

Näyttelypalkkioavustus siis kohdentuu tavoitteiden mukaiseen toimintaan ja sen vaikuttavuus on tunnettua ja laajaa.

Samalla aineisto osoittaa, että näyttelypalkkioiden taso ei kaikilta osin vastaa työn määrää, ja järjestelmään liittyy kehittämistarpeita esimerkiksi avustusviestinnän ja eri taiteenalojen huomioimisen osalta.

Kokonaisuutena kysely vahvistaa käsitystä siitä, että näyttelypalkkioavustus ei ole pelkästään yksittäisten näyttelyiden rahoitusinstrumentti, vaan keskeinen osa taidekentän toimintaedellytyksiä. Se tukee siirtymää kohti ammattimaisempaa, kestävämpää ja yhdenvertaisempaa toimintamallia, jossa taiteellinen työ tunnustetaan ansiotyöksi ja korvataan sen mukaisesti.